

PRENUMERATA.

Table with subscription rates for different regions: W Łodzi, W KROLESTWIE I CESARSTWIE, etc.

DZIENNIK ŁÓDZKI

GENA OGŁOSZEŃ.

Text regarding advertising rates: Za jeden wiersz... Reklamy za każdy wiersz 12 kop.

PISMO PRZEMYSŁOWE, HANDLOWE I LITERACKIE.

KALENDARZYK.

Dziś: N. M. P. Loretański. Jutro: Damazego P. Wyzn. Wschód słońca o godz. 8 m. 0. Zachód o godz. 3 m. 46.

BIURO REDAKCYI I ADMINISTRACYI ULICA PAŃSZ MEYERA Nr. 514.

Adres telegraficzny: „DZIENNIK” ŁÓDŹ.

Ogłoszenia przyjmowane są: w Administracji „Dziennika” oraz w biurach ogłoszeń Rajchman i Frenclera w Warszawie i w Łodzi.

Rękopisy nadesłane bez zastrzeżenia — nie będą zwracane.

Od redakcyi.

Za kilka dni rozpoczniemy druk najnowszej powieści Emila Zola:

„PIENIĄDZ” (L'argent).

KOESPONDENCYE.

Berlin, 5 grudnia 1890 r.

W pierwszym moim liście obiecałem nieco obszerniej donieść o rezultatach leczniczych, uzyskanych w klinikach prof. Krausego i Bergmana przy pomocy szczepionki Kocha; zważywszy jednakże, że obserwacje nie są jeszcze zupełnie ukończone i że każdy dzień coraz nowe i ciekawe szczegóły w leczeniu gruźlicy przynosi, pracę tę pozwałam sobie odłożyć na dni kilka.

poznajają tutaj leczenie, w jaki sposób takowe stopniowo zwiększają, lub w razie zbyt groźnej reakcyi nanowo zmniejszają, rzeczy te już kilkakrotnie były omawiane w pismach naszych, rozwiódz się więc nad tym przedmiotem nie mam potrzeby. Zaznaczę tylko fakt, który, przy stosowaniu metody Kocha u dzieci, na wczorajszym posiedzeniu lekarzy w Charite, podniósł znany tutaj specjalista chorób dzieciennych, prof. Henoch. Przy znanej wrażliwości ustroju dziecięcego, Henoch, wbrew zalecenom Kocha, leczenie u dzieci rozpoczyna nie od 1/2, lecz od 1/10 miligrama, stopniowo tylko dochodząc do 0,001.

zmiany w ogólnym odżywianiu podczas trwania okresu reakcyjnego, dowodzi okoliczność, na którą w ostatnich dniach bacznie zwrócono uwagę. W moczu chorych w tym okresie często zjawia się znaczna ilość białka i cukru. Ewald zwraca również uwagę, że prawie zawsze podczas trwania okresu odzyskowego u chorych, mógł stwierdzić znaczne obrzęknięcie śledziony. U osób więc ze znacznym upośledzeniem ogólnego odżywiania, z wysoko posuniętymi zmianami w płucach, radzi zupełnie zaniechać stosowania metody Kocha, gdyż, jak utrzymuje, obawia się, aby wzmocnienie rozpadu tkanek pod wpływem wysokiej temperatury, nie spowodowało jeszcze większego wyniszczenia i bankructwa ustroju (co stwierdza znaczna ilość białka w moczu podczas reakcyi).

Gładka powierzchnia tych guzów staje się nierówną, nadartą, guzy obumierają i oddzielają kawałkami, obfitem ropieniem, bywają wydzielane. Pozostałe często głębokie jamy wypełniają się nową bliznowatą tkanką. Na skórze, zwłaszcza przy wilku, również początkowo występuje znaczne przekrwienie i wysięk, skóra staje się soczystą, oddzielone gruczki wilka rozplywają się, a na miejscu tychże okazują się strupy różnej grubości. Strupy odpadają po zupełnym zagojeniu się owrzodzeń, zostawiając po swem oddzieleniu się świeże blizny. Przy tem jednakże cierpieniu, śledzenie sprawy gojenia jest bardzo trudne, gdyż proces odbywa się tajemniczo pod zastaną (pod strupami). Również bez kontroli odbywają się zmiany w grzliczo zwrotnościach stawach i kościach. Wprawdzie po każdym zastrzyknięciu stawy i kości nabrzmiewają, stają się bardzo bolesne, lecz jakie zmiany powstają w głębi znajdujących się ognisk chorobliwych, wiedzieć obecnie nie możemy. Tajemnicy tej pryncypalnie obecnie nikt nie stara się dociec, gdyż pragnąc wyłącznie poznać tylko działanie płynu Kocha, lekarze tutaj na pewien czas zaniechali wszelkich rękoczynów i środków chirurgicznych. Ostrożność posunięta jest do takiego stopnia, że Bergman np. dla przyspieszenia sprawy zagojenia się wilka, unika nawet stosowania maści, odmiekkających strupy po wilku powstałe.

35) Berta v. Suttner. WŁOŻMY BRONŃ Powieść z życia. (Dalszy ciąg — patrz Nr. 275). Po stołecznych bojach rozstrzygnięta być powinna kwestya, do kogo należą oba księstwa, a jednak zjawiały się ciągle wątpliwości. Czy Augustenburg, ten sławny Augustenburg, z którego przyczyny wybuchła wojna, osadzony był teraz na tronie? Wcale nie. Występuje nawet zupełnie nowy pretendent. Niedość było jeszcze tych przeróżnych Gottorpów i Glücksburgów, postanowiono nowego pretendenta — Oldenburga. Dotychczasowym rezultatem wojny było to, że zarówno Augusten-Olden-Glücksburgowie, jak i wszyscy inni nie zostali posiadaczami obu księstw, lecz należały one do wszystkich zwycięzców. Po tem następujące artykuły były przedmiotem obrad pokojowych: 1) Dania odstępuje oba księstwa Austrii i Prusom. Z tego byłam zadowolona. Związkowi oddadzą zapewne ziemię, o którą walczyli nie dla siebie, lecz dla kogoś innego, temu innemu. 2) Granica będzie dokładnie oznaczana i to bardzo pięknie. Gdyby tylko te oznaczenia były więcej szanowane. 3) Dług państwa rozdzielony będzie między ogół mieszkańców. Tego nie rozumiałam. Studya moje nie dosięgają zagadnień ekonomicznych i finansowych; polityką zajmowałam się o tyle, o ile wpływała na pokój i wojnę, gdyż to

były dla mnie, jako człowieka i żony, głównym pytaniem. 4) Koszty wojenne poniosą księstwa. To znów zrozumiałam. Kraj był zniszczony, synowie pozabijani; należało mu się pewne wynagrodzenie, a więc: niech poniesie koszty wojenne. — A cóż nowego słychać w samym Szlezynie-Holsztynie? — zapytałam raz. — Najnowsza wiadomość — odpowiedział mój ojciec — że pan v. Beust postawił w sejmie pytanie: jakim prawem zwycięzcy pozwalają sobie ustąpić obu księstw przez króla, którego związek nie uznał prawnym posiadaczem? — To w samej rzeczy rozsądna uwaga — zauważyłam — bo protokółowego księcia nie uważaliśmy za prawego posiadacza niewielkiej ziemi, a teraz pozwalacie Krystyanowi IX... — Nie rozumiesz tego, moja droga — przerwał mi ojciec. — To jest czelność, sztykana ze strony tego v. Beusta, nic więcej. Księżka i tak do nas należą, gdyż zdobyliśmy je. — Zdobyliscie, ale przecież nie dla was? Walczyliście dla Augustenburga. — I tego nie rozumiesz, moje dziecko. Przyczyny, które gabinet ogłaszają dla upozorowania wojny, znikają w chwili samego wybuchu. Zwycięzcy i porażki wywołują nowe kombinacje, a wtedy zmniejszają się, powiększają i tworzą państwa wśród warunków wcale nieprzewidywanych uprzednio. — A więc przyczyny wojny nie są istotnie niemi, a tylko pozorem? — Pozorem? nie — odezwał się jeden z generałów — raczej podbuda do wypadków, które rozwijają się samodzielnie w miarę powodenia. — Gdybym ja miał głos — odezwał się mój ojciec — nie przystępowałbym do za-

duych układów; po wzięciu Düppel i Alsen, mogliśmy zdobyć całą Danię. — W jakim celu?... — W celu przyłączenia jej do związku. — Ach! kochany ojciec, dotychczas byłeś tylko patryotą austriackim... Cóż ci zależy na powiększeniu Niemiec? — Czy zapomniałaś, iż Habsburgowie byli niegdyś cesarzami niemieckimi i mają znow nimi z czasem zostać? — Cieszyłbys się z tego? — Któryż austriak nie czułby się uradowany i dumny z tego? — Jakże to będzie jednak — zauważył Fryderyk — jeżeli i Prusy noszą się z temisaniem marzeniami? — Ojciec roześmiał się na głos. — Święta rzymsko-niemiecka korona na głowie protestanckiego króla? — Gdyby tylko teraz zdobyty kawał ziemi nie stał się przyczyną nieporozumień nowych — wtrącił dr. Bresser. — Zdobycie go było drobnostką, ale co z nim teraz zrobić? Może to wywołać kolizye. Każda wojna, jako konieczne następstwo, mieści w sobie zaród nowej wojny. I bardzo naturalnie: każdy czyn gwałtu obraża jakieś prawo, które prędzej lub później staje w swej obronie, znow więc gwałt rozstrzyga sprawę i tak do nieskończoności. W kilka dni później król pruski, Wilhelm, odwiedził naszego cesarza w Schönbrunn. Spotkanie było bardzo serdeczne: pruskie hymny rozbrzmiewały w powietrzu, pruskie chorągwie powiewały, radość obustronna. Mnie samą ta wizyta ucieszyła bardzo, gdyż obalała złą przepowiednię dr. Bressera, jak to wszystkie gazety potwierdziły, rozpiskując się nad pojednawczym usposobieniem obu mocarstw. — Ojciec cieszył się też z wizyty w Schönbrunn, chociaż z innych zupełnie pobudek.

— Z prusakami przyjdzie nam tak łatwo odebrać Lombardję, jak wzięliśmy te nadebliańskie księstwa. — Na to Napoleon III nie zezwoli — zauważył jeden z generałów — a z nim prusak nie będzie chciał rozpoczynać. Wogóle zły to znak, że Benedetti, największy nieprzyjaciel Austrii, jest obecnie posłem w Berlinie. — Ale powiedzcie mi, panowie — zawołałam, składając ręce — dlaczego wszystkie państwa europejskie nie utworzą związku? To byłoby najprostszym... Generalowie wzruszyli ramionami, uśmiechnęli się z pomieszaniem i nie mi nie odpowiedzieli. Powiedziałam widocznie głupstwo, jak to zawsze czynią kobiety, osniewające się wkroczyć w niezroczymy dla nich, wyższy świat polityki. Nadeszła jesień. Dnia 30 października podpisanu w Wiedniu pokój, a więc zbliżała się chwila spełnienia moich najgorętszych życzeń — dymisya Fryderyka. Lecz człowiek projektuje, a okoliczności kierują biegiem wypadków. Jedno zdarzenie rozwiło wszystkie plany. Dom bankierski Szmida i synów ogłosił upadłość, a ja straciłam cały prywatny swój majątek. Bankructwo to było dalszym następstwem wojny... Kartacje i bomby druzgocą nie tylko mury fortec, lecz podkopują jednocześnie był wielu banków i instytucyj kredytowych... Jakkolwiek nędra nie groziła mi, tak jak wielu innym z tej przyczyny, ale o dymisyi mowy już być nie mogło. Przeszliśmy być niezależnymi ludźmi — pomyślał Fryderyk jest jedynym do nas należącym groźmem, a chociaż ojciec dołoży, ile potrzebował będziemy, o życiu zupełnie na jego koszcie, ani ja, ani Fryderyk niechcieliśmy myśleć. (D. c. n.)

staje się rzadszą, bardziej słuzową, łatwiej się odpluwa ogniska rozpadowe (kawerny) po zastrzyknięciu przy badaniu dają większą tępość opukową, często badanie wykazuje obecność nowych ognisk, których przed zastosowaniem środka kochowskiego odszukać nie byliśmy w stanie, wreszcie gruczoły limfatyczne w okolicy ognisk rozpadowych znacznie obrzmiewają.

Na zakończenie mego listu, pozwolę sobie jeszcze poświęcić słów kilka sekcyi, dokonanej wczoraj nad zwłokami trupa pochodzącego z kliniki prof. Gerharda. Sekcyja ta odbyła się wobec bardzo liczego audytorjum i powszechną budziła ciekawość ze względu na nadarżającą się okazji przyjrzenia się zmianom, jakie plyn Kocha wywołuje bezpośrednio w gruczołach wydzielniczych tkankach. Wielkich zmian ku lepszemu już wczasu nie spodziewano się znaleźć, za życia bowiem stwierdzono obecność wielu i bardzo znacznych ognisk rozpadowych, choremu zaś wszystkiego zrobiono tylko 3 wstrzyknięcia. Sekcyja jednakże dostarczyła kilka ciekawych faktów. W obu płucach nigdzie gruczołów (tuberkulów) nie znalaziono, jamy suchotnicze po wypłukaniu okazały znaczną odporność, w krtni na obu stronach znalaziono świeżo zabliznione owrzodzenia. Wrzody te skonstatowano w ostatnich dwóch tygodniach życia, a po 3 stosunkowo słabych wstrzyknięciach: 1) 0,002; 2) 0,002 i 3) 0,003 zdolały zabliznić się zupełnie. Preparat ten powtórnie oglądałem na zebraniu lekarskiem w Charité i dokładnie o zabliznieniu owrzodzeń przekonać się mogłem.

Przy sekcyi wreszcie znalaziono liezne ślady stłuszczenia w wielu narządach, zwłaszcza w mięśniu serca, które jak prof. Gerhard mniema, mogą stanowić rezultat zbyt silnego oddziaływania wysokiej temperatury na tkanki ciała.

Dr. Ludwik Przelborski.

Przemysł, handel i komunikacye.

Akcyza.

— Komisya do ustalenia systemu i ulatwienia poboru opłat akcyzowych wkrótce ukończy swe prace. Ulatwienie polegać będzie głównie na przyjmowaniu papierów publicznych, kuponów, na realizacyi papierów płatnych w terminach późniejszych, wreszcie na rozkładzie opłaty akcyzy na raty z pewnymi ulgami i prolongowaniem opłaty, jeżeli tylko jest możność jej zabezpieczenia.

Drogi wodne.

— W Warnie organizuje się bułgarskie towarzystwo żeglugi parowej, w celu utworzenia regularnej komunikacyi pomiędzy Warną, Burgasem, Kowarnem, Balczykiem i Konstantynopolem. Towarzystwo obiecało rządowe subsydyum.

Drogi żelazne.

— Departament kolejowy zawiadamia, iż od d. 27 listopada otwarto prawidłowy ruch pasażerski i towarowy na odcnodze kolei południowo-zachodnich od st. Kwirce do Łucka (109 w.), w dniu zaś 1 grudnia otwarto zwykły ruch na odcnodze kolei humańskich, od st. Demkówki do Krystynówki (85,44 w.).

— Koszt drogi żelaznej pomiędzy Żytomierzem i Berdyczowem, długości 40 wiorst, jak donosi „Grażdanin“, obliczono na 1½ miliona rubli. Budowy podjęła się kompania belgijska. Siedliskiem zarządu będzie Kijów, gdyż istnieje projekt przeprowadzenia od tego miasta jeszcze kilku innych linii do najważniejszych punktów Rosyi.

— Z Petersburga donoszą, iż wszystkie (63) fabryki cukru w okręgu humańskim, około Kijowa, wytwarzające rocznie przeszło za 43 mil. rs., mają być połączone boznicznymi kolejami z kolejami: fastowską i południowo-zachodniemi.

— Wielka spółka kapitalistów francuskich i paryskie akcyjne towarzystwo kolejowe proponuje ruskim rządowi swe usługi i kapitały, dla budowania niektórych, dawno już projektowanych linii dróg żelaznych, których budowa poszła w odwlokę skutkiem braku środków. Przemysłowcy podjęli się budowy wszystkich tych linii bez wszelkich gwarancji, lecz z warunkiem, że rząd wykupi drogi zbudowane za lat 25.

— Zarząd weparyckiego towarzystwa przemysłu i handlu von Waldon zwrócił się do ministerjów spraw wewnętrznych i skarbu z prośbą o budowę drogi żelaznej od stacyi Achtyrka drogi żelaznej charkowsko-komolańskiej do Kijowa.

— Na kolei więdzińskiej już od dłuższego czasu praktykowali się zwyczaj, iż przy awansowaniu urzędników i oficyalistów na wyższe posady etatowe, niecwalnie przyznawano im pensye pełne, do posad tych przywiązane, a stopniowo podwyższanie danej płacy do właściwej normy rozkladało nieraz na cały szereg lat. Obecnie, jak donosi „Kuryer warszawski“, manipulacyja ta uznana została za nieodpowiednią i już od nowego roku wszystkie bez wyjątku

płace urzędników i oficyalistów kolei więdzińskiej asygnowane będą zgodnie z preliminarzem budżetowym.

— „Nowoje wremia“ donosi, że na jednej z najbliższych sesyj rady państwa rozstrzygnięty będzie projekt do prawa, zabraniającego kolejom używać drzewa na paliwo do lokomotyw.

Handel.

— „Peterb. wiadomosti“ donoszą, iż projekt nowej ustawy wekslowej został już opracowany przez ministerjum sprawiedliwości i niebawem oddany będzie do rady państwa. Akcyja w sprawie wekslowej, według nowej ustawy, rozpoczyna się od podania prośby piśmiennej ze strony powoda; następnie członek sądu, przekonawszy się, że na mocy treści weksłu, dłużnik może być pociągnięty do odpowiedzialności, posyła mu nakaz ze zleceniem wniesienia bezzwłocznie całkowitej sumy na ręce komornika; dłużnik ma prawo w ciągu doby od chwili wręczenia nakazu wystąpić osobiście z pretensjami, o ile rości sobie jakie. Jednocześnie z nakazem na żądanie wierzyciela może być przyznane zabezpieczenie akcyi, które w razie wstrzymania wyroku, obciąża majątek dłużnika w ciągu 3 lat.

— Warszawski sąd handlowy ogłosił w roku bieżącym wszystkiego 15 upadłości.

— „Moskowskija wiadomosti“ donoszą, że na wniosek ziemstw gubernij centralnych, sfery rządowe opracowują projekt utworzenia dla tych gubernij handlowo-komisowej agentyury zbożowej, a także założenia w kilku miejscowościach składów produktów rolnych. Pomiędzy innemi, w zakres działalności rzeczonych instytucyj ma wejść wydawanie pożyczek na zastaw srurowych produktów rolnych. Potrzebne na początek fundusze wniesić mają ziemstwa.

— Towarzystwo rolnicze południowej Rosyi, pod przewodnictwem gubernialnego marszałka szlachty, J. Kuryśa, wypracowało projekt środków, mających na celu powiększenie i ułatwienie wywozu owiec za granicę. Główniejsze z tych środków są: powiększenie szybkości przewożenia zwierząt drogami żelaznymi i parostatkami, przysposobienie dogodnych pomieszczeń dla przewożenia owiec, które obecnie przy przewożeniu dużo tracą na wadze i założenie agentur na rynkach zagranicznych dla sprzedaży owiec ruskich.

— Prezydent regencyjny w Opolu ogłasza, że dowóz trzody chlewnej z Królestwa Polskiego odbywać się może co tydzień w czwartki, tylko przez granicę sosnowicką.

— Magistrat berliński uchwalił petycję do kancelarza o otwarcie granicy dla przywozu bydła z Austrii i Rosyi, tudzież o zniesieniu ceł zbożowych.

— Ostatniemi czasy, jak donosi „Nowoje wremia“, zjawił się w handlu w Petersburgu „kawior francuski“, przechowujący się świeżo przez 2—3 miesiące, nawet w naczyniach otwartych, wyborowego smaku, a znacznie tańszy niż dotychczas po handlach sprzedawany. Nazwę swą otrzymał od francuza Vielle, który go przygotował w Astrachaniu w sposób sobie wiadomy. Sposób ten polega podobno na domieszkach jakiegoś nieszkodliwego dla zdrowia płynu i może być zastosowany do przechowywania wszelkich ryb przez długi czas w stanie zdeltym do jedzenia, bez szkody dla zdrowia.

Kredyt.

— Władze towarzystwa kredytowego w Warszawie, na przyszłym zebraniu ogólnem członków przedstawia projekt zmian warunków licytacyjnych przy sprzedaży przymusowej ruchomości, których właściciele zalegają w opłacie rat towarzystwu. Według tego projektu, między innemi, wadyum do licytacji mogłoby być składane nie tylko w gotowiznie, lecz także w listach zastawnych m. Warszawy, z kuponami bieżącymi po cenach nominalnych.

Pieniądze.

— Tajemnica otaczająca operacye waluty ruską, prowadzone na szeroką skalę w Berlinie, według „Gazety losowań“, jest wykryta. Idzie mianowicie o konwersyję pożyczek wschodnich na 3% papiery metaliczne, które w Rosyi wówczas mają raicyę bytu, jeżeli ruble nie są zbyt drogie. Wiadomo zaś, iż od pewnego czasu złoto bardzo stanęło i dalszą w tym kierunku zdradza dążność, co oczywiście nie mogło być zachęcać do nabywania papierów metalicznych. Z tych więc przyczyn zyczeniem jest właściciwych sfer, aby rubel papierowy nie zbliżał się zbyt szybko do wartości metalu.

— „Moskowskija wiadomosti“ pomieściły następującej treści „ostrzeżenie“ starszego giełdowego meklera. „Likwidacyja firmy Baringa spowoduje niewątpliwie wielkie finansowe trudności dla rynków pieniężnych Europy zachodniej, które w ostatnich czasach przepelnione były południowo-amerykańskimi papierami wartościowemi, lokowanymi za pośrednictwem domu handlowego Baringa. Znaczna ilość tych papierów umieszczona była w Londynie, ale i w Berlinie, pod naciskiem rządowym, zastąpiły one większość papierów ruskich,

tak państwowych jak i prywatnych. Spekulacyjne dążności niektórych giełd powiększa jeszcze chaos, z likwidacyi firmy wyniki, a skutkiem tego należy się nawet obawiać szeregu mniej lub więcej znacznych upadłości. Wobec powszechnie na zachodzie przyjętej waluty metalicznej, sprawa ta jeszcze więcej się komplikuje, gdyż fundusz metaliczny nigdzie nie odpowiadania wypuszczonej ilości znaków papierowych. W tej ostatniej okolicznosci leży pewne niebezpieczeństwo i dla nas należy bowiem stanowczo przewidywać, że brak gotówki i latwość, dzięki ustalonemu położeniu naszego rynku spieniężania papierów ruskich, wywoła przypływy na nasze giełdy własnych naszych obligacyi państwowych i prywatnych, dotychczas w dość znacznej jeszcze ilości znajdujących się w posiadaniu niemieckich kapitalistów. Jakkolwiek z takiego faktu moglibyśmy tylko radować się szczerze, powinniśmy jednak przygotować się do tego, że nagły przypływ naszych papierów wywoła czasową obniżkę ich kursu, a w niunikalnej konsekwencyi i niżkę kursu rubla.“

— Japonia sprowadza ciągle znaczne ilości srebra, a mianowicie za 900,000 fut. szterl. rocznie. Dotychczas wylętnym zastawcą była Anglia, obecnie jednak, jak donoszą „Peterb. wiadomosti“, japończycy zrobili odpowiednie propozycye bankierom ruskim.

Przemysł.

— Za rogatekmi Wolskimi, na terytorjum Czystego, jak donosi „Kuryer warszawski“, będzie zbudowana wielka fabryka dachówek. Na czele przedsiębiorstwa staje hr. Małachowski. Do fabryki będzie doprowadzona kolej dojazdowa, będąca przedłużeniem takieżej kolei, łączącej drogę obwodową z fabryką gazu.

— Wstrzymana przed kilku miesiącami eksploatacyja pieców wapiennych p. Modzelewskiego na st. Strzemieszce, będzie podjęta nanowo. Roboty amelioracyjne są już na ukończeniu.

— W uzupełnieniu wiadomości o konwencyi rafinerów cukru w Kijowie, „Gazeta losowań“ dowiaduje się, iż wskutek trudności wynikłych w ostatniej chwili, ostateczne zawarcie układu pozostaje jeszcze w zawieszaniu. Układy trwają wszakże dalej i przedję czy później doprowadzić mają do pomyslnego rezultatu.

— „Prawit. wiestnik“ ogłasza rozporządzenie Najwyższego o zatwierdzeniu ustawy towarzystwa sadbowski fabryki (kackiej) Jana Demina.

— W okolicach Petersburga ma być założona papiernia, w której papier wyrabiany będzie z drzewa i trawy, podług sposobu, wynalezionego niedawno za granicą.

— Zużycie węgla kamiennych przez drogi żelazne, według sprawozdania przedstawionego przez komisję zjazdu górników w Charkowie, wzrosło o 90%, w ciągu lat 11 (od r. 1879) i dosięga obecnie 40 milionów pudów rocznie. Jeszcze bardziej powiększyło się zużycie węgla na inne cele, skoro ilość zużywaną przez koleje w roku 1880 stanowiła 57%, a obecnie tylko 31% ogólnego wywozu węgla z kopalni.

Wystawy.

— Komitet muzeum przemysłu i rolnictwa w Warszawie zawiadamia nas, iż od d. 1 grudnia r. b. kancelarza tegoż muzeum rozpoczęła przyjmowanie deklaracyi na udział w mającej się odbyć w połowie lutego r. p. wystawie nasion, wszelkich roślin gospodarskich, produktów nabiwałowych, oraz produktów przemysłu rolnego, fabrycznego i gospodarstwa domowego wiejskiego. Jednocześnie komitet przypomina, iż okazy wszelkich zbóż i traw, przeznaczonych do konkursu, mają być przedtem podane badaniu stacyi oceny nasion, mieszczącej się w gmachu muzeum, do której rzezcone okazy winny być nadesłane najpóźniej do d. 25 stycznia r. p. Zaznaczyć wypada, że do wystawy tej po raz pierwszy dopuszczony będzie przemysł fabryczno-rolny, a mianowicie: cukier w różnych gatunkach, spirytus, wódki, likiery, piwo, porter i t. p. spirytualia, oraz wszelkie gatunki maki, kaszy, makaronów, krochmalu, cykoryi i t. d.

Z MIASTA i OKOLICY.

— Zmiany w duchowieństwie. „Petrotkowskija gubernijskija wiadomosti“ donoszą, że wychowauca seminarjum dnochnego ks. Adama Marczewskiego mianowano wikaryuszem parafii Pabianice, ks. Stanisława Rokossowskiego przeniesiono na takasamą posadę do kościoła poklasztorne w Konińce.

— Zmiany w urzędach. Pełniącego obowiązki komisarza sądowego w mieście Rawa i powiecie rawskim, radcę honorowego Zygmunta Opatowicza uwolniono od obowiązków, a na miejsce jego powołano pisarza sądu gminnego i Okręgu powiatu brzezińskiego, p. Mikołaja Szustera.

— Członkiem komisji podatkowej w Łodzi, na miejsce zmarłego s. p. Karola Eislerla, wybrauo p. Gustawa Lorenza.

Jednocześnie obrano kandydatem p. Władysława Wąbelka.

— Z Bazaru. W poniedziałek, o godzinie 10, zamknięto sklepy bazarowe i sala Vogla, po opróżnieniu przez zwiedzającą publiczność zamieniała się na balową, kółko bowiem osób, należących do komitetu bazarowego i ich znajomych urządziło improwizowane tańce. Przez dwa dni świąteczne bazar zwiedzany był licznie; największy wież obdyt miał sklep pani Thienemanowej, który wyprzedził drugi transport towarów. Podobno zysk czysty dał bazar bardzo znaczny, dosięgający kilku tysięcy rubli. Zapewne i w roku przyszłym do broczynności nazwa nie pominie tego środka zasilenia kasy na rzecz ubogich miasta.

— Sekcyja techniczna. W ubiegłą sobotę odbyło się drażne oficyalne zebranie miesięczne członków sekcyi technicznej oddziału tutejszego towarzystwa popierania przemysłu i handlu. Na zebraniu tem przyjęto regulamin, opracowany przez komisję specjalną w tym celu wybraną i sekcyja ukonstytuowała się ostatecznie. Zarząd tymczasowy stanowią inżynierzy: pp. Jęchalski, prezes i Billewicz, sekretarz.

Zebrani uchwalili niezwłocznie założenie czystelni i obrali bibliotekarzem na r. 1891 inżyniera p. Lisieckiego. Z zaprenumerowanych tymczasowo czasopism technicznych, członkowie będą mogli korzystać zaraz po Nowym Roku w każdą sobotę w lokalu sekcyi.

Zebrania miesięczne odbywać się będą w pierwszą sobotę każdego miesiąca, a porządek dzienny tych zebrani będzie zawsze ułożony zawczasu, ażeby członkowie sekcyi, uczęszczający na pogawędkę tygodniowe, mogli rozejrzeć się w nim już w sobotę, na tydzień przed zebraniem.

— Stowarzyszenia subiektyw. Panująca obecnie ospa pobudziła zarząd stowarzyszenia wzajemnej pomocy subiektyw handlowych do porozumienia się z kilkoma tutejszymi lekarzami co do szczyepienia ospy ochronnej członkom stowarzyszenia i ich rodzinom. Zarząd stowarzyszenia, wychodząc z tego zapatrywania, że koszt szczyepienia dla wielu rodzin członków jest zbyt znaczny, umożliwienie zaś mniej zażożnym bezpłatnego szczyepienia nie odniosłoby zapewne skutku, gdyż nie korzystaliby przypuszczalnie z „przywileju“, postanowił wydawać wszystkim, bez różnicy, zgłaszającym się członkom żądaną ilość biletów do właściciwych lekarzy na szczyepienie ospy ochronnej. Koszt szczyepienia będzie opłaćany z funduszu stowarzyszenia, co jest najzupełniej zgodnem z zasadą wzajemnej pomocy. Zresztą, lekarze ofiarowali się szczyepić ospe za bardzo nieznaczną opłatą, nie przewyższającą kosztu limfy.

Teatru.

„Przyjaciel kobiet“ p. Aleks. Dumasa (syna) zapelnil prawie widownię teatru Victoria w ubiegłą sobotę. Nie będziemy się zastanawiali nad treścią tego nienowego i ocenionego przez krytykę utworu. Osnuły na ulubionym dla autorów francuskich temacie niewiary małżeńskiejk, odznacza się on znaną dumasowską paradoksalną moralnością i rezonerstwem. Zręczny dialog i niezła robota sceniczna pozwalają wystućać sztuki z zajęciem aż do końca. Wykonanie było całkiem udane. P. Kocpewski (de Hyouons) głównie dźwigał akcyę na swych barkach i słusznie też należy się mu pierwsze miejsce między wykonawcami. Grał on naturalnie i swobodnie. P. Poplawski (Leverlet) grałby dobrze, gdyby mu nie brakowało szczeroci. P. Staszowski (de Simorose) był po prawny, choć nieco zaszytyny. P. Do brzański (de Montegrę) grałby zadawalniająco, gdyby miał więcej w manierach wzięciu okragłości i elegancyi. P. Trapzo (de Forge- rettes) ile mógł, włożył humoru w dość bladą swą rolę. P. B. Janowska (Joanna de Simorose) grała poprawnie z elegancyją i swobodą, wlaściwą jej w rolach podobnych. Drobne asterki w wymowie, przypadkowe zresztą i łatwe do zrozumienia przy nerwowem u- nposobieniu, nie psuły całosci, ale radzilibyśmy widzieć i to usunięte na przyszłość w interesie większego artyzmu w wykonywaniu roli przez tę sympatyczną i zdolną artystkę. P-na T. Trapzo (Balbina) bardzo niewiele miała do zrobienia w swej roli i zrobiła to bez zarzutu. P-na Pichorówna i p-ni Sosnowska grały przyzwoicie. Reszta niczem nie psuła całosci.

H. — Przedstawienie popularne. W niedzielę, o godzinie 3/4, po południu w teatrze „Victoria“ odbyło się pierwsze przedstawienie popularne. Publicznosci zebralo się niewiele, niewątpliwie dlatego, że w sferach, o które chodzi, wiadomość o tych przedstawieniach nie rozpowszechniła się jeszcze. W komedyjce „Ulcznik paryski“ rolę tytułową powierzono pannie Gerard, która dość umiejętnym pochwytem typy paryskiego lobuza wykazała pewną już rutynę i niejakie zdolności sceniczne. Z innych wykonawców starannością wyróżnił się p. Zaborski (generał). Postać tytułową w komedyjce: „Stryj przyjechał“ odtworzył udanie p. Szymborski, wyróżniając się w pośród otoczenia, w jakim grał, pe-

wnemi zdolnościami do ról charakterystycznych. Powinien jednak pozbyć się manier zbyt przypominających prowincjonalność przedstawienia wyszła wcale z dawalniająco, jak na siły początkujące, które brały w niem udział. Jest to zastępca p. Popławskiego, który gorliwie zajął się urządzeniem i reżyserją przedstawień popołudniowych.

(-) **Koncert Reisenauera**, zapowiedziany na dzień dzisiejszy, odroczone.
 (-) **Kolacja składkowa**. W dniu 13-ym grudnia r. b., to jest, w przyszłą sobotę, jako w pierwszą rocznicę otwarcia resursy łódzkiej, odbędzie się w lokalu tejże o godzinie 10 1/2, wieczorem kolacja składkowa. Życzący sobie przyjąć udział w takowej, winni zapisać się w lokalu resursy u markiera lub u p. Szwarca, właściciela Grand-Hotelu, nie później jak do dnia 10 grudnia r. b.

(-) **Wieczory tańczące** dla członków swoich, oraz zaproszonych gości, urzędu resursa łódzka pierwszy w dniu 31 grudnia r. b., a drugi w dniu 12 stycznia r. p.
 (-) **Nowa gorzelnia**. W majątku Zagłębni pod Łodzią, własności p. Heinza powstała nowa gorzelnia, którą z dniem 1 b. m. w połowie w ruchu puszczonego. Gorzelnia ta pozostaje pod kierunkiem p. Bontzlera.

(-) **Stacya telegraficzna** tutajszą ma otrzymać nowe aparaty piszące tuszem.
 (-) **Do Cesarstwa** przesiedlił się za wsi Pawłów-dolny, gminy Paszniewice, Marcin Siebert z rodziną.

(-) **Dla myśliwych**. Biuro p. gubernatora piotrkowskiego ogłasza, że z dniem 13 stycznia po dzień 31 grudnia r. b. we wszystkich zarządach powiatowych, tudzież w biurach pp. policmajstrów m. Łodzi i Piotrkowa dokonywać się będzie zamiana na świadectw na posiadanie broni palnej osobom, zamieszkałym w guberni piotrkowskiej. Osoby, które nie przedstawiają do dnia 13 stycznia r. p. kwitów kas powiatowych o opłaceniu prawa posiadania broni, tudzież starych świadectw dla zamiany na powe, będą uznane za pozabawione prawa posiadania broni i obowiązane są oddać broń miejscowej władzy do przechowania, zanim takowa będzie sprzedana; uchylający się od tego rozporządzenia, będą pociągani do odpowiedzialności, jako winni wykroczenia przeciwko przepisom o posiadaniu broni.

(-) **Szlagwaka**. Przez dwa tygodnie świąteczne osoby używają szlagwaki przy ćwiczeniach muzyki wojskowej w Helenowie w lasku Milcha. Słyszeliśmy, że wkrótce w Helenowie ma być urządzona kostymowa zabawa na lodzie, z której dochód ma zasilić kasę tutejszej straży ochotniczej.

(-) **Dom przy ulicy Piotrkowskiej**, będący własnością p. Czapiewskiego, nabył przed kilku dniami p. Tempel za 72,000 rubli.

(-) **Drożyna produktów**. Pomimo, że do świąt Bożego Narodzenia sporo jeszcze czasu, artykuły spożywcze ogromnie podrożały. Najpotrzebniejsze w gospodarstwie domowym, jak mąsto i jajka, doszły do niebywałych cen; za pierwsze bowiem trzeba płać 75—80 kop. za kwartę, za drugie po 3 kopiejki i więcej za sztukę. Za kurę płać 60—75 kop., za gęś liczą rs. 1 kop. 50, za tuczoną do 2 rs.; zajęć kosztuje rs. 1 kop. 50 do rs. 1 kop. 80.

(-) **Targi zbożowe**. Wczoraj, na stacyi baronowej sprzedano: pszenicy 300 kocy po rs. 5 kop. 80 do rs. 6 kop. 10; żyta 110 kocy po rs. 4 kop. 45.

Na Starym Ryнку sprzedano: żyta 150 kocy od rs. 4 kop. 35 do rs. 4 kop. 50; żywienia 250 kocy od rs. 4 kop. — do rs. 4 kop. 20. Siarna od kop. 30 do rs. 1; siarna od kop. 80 do 90; koniczyna od rs. 1 kop. 50 do rs. 1 kop. 65.

Popyt wogóle dobry.
 (-) **Z Tomaszowa rawskiego** donoszą nam: Przed kilku dniami z targu w Tomaszowie powracał do domu w wsi Jaceń niejaki Anna Kochankiewicz. Na drodze zastąpił jej drogę jakiś człowiek i z bodaj niewiadomego powodu wystrzelał z strzelby położył ją trupem na miejscu. Śledztwo natychmiast rozpoczęło i władza jest już na tropie zbrojcy. Ma nim być niejaki A. K., którego aresztowano. Wczoraj tygodnia na drodze do majątku Kąśń od strony Tomaszowa znaleziono trupa zebrała ze wsi Spółka, Wincentego Garszczyńskiego. Oznak gwałtownej śmierci na ciele zmarłego nie znaleziono.

(-) **Zbrodnia**. „Tydzień piotrkowski” donosi, że dnia 25-go listopada wieczorem dwaj właściciele, Rakowski i Maszczyński, ze wsi Bocianichy gm. Rujny, oddawna bijący do siebie wzajemne pretensje, pocięli się w miejscowej karczmie; wkrótce potem Rakowski z żoną wyszli z karczmy do domu, przyjeźdem Rakowska droga, mąż zaś skręcił przez pole. W bliskości domu miejscowego sędziego, Maszczyński dopadł Rakowskiego, uderzył go dwa razy w tył w głowę; żona usłyszała jakiś łajlas i odróżniła głos Maszczyńskiego, który też

wkrótce przeszedł obok niej, w kierunku swego domu. Rakowska, wezwawszy pomocy siołtysa, dowlokła do domu męża, który zmarł w parę minut. Maszczyński przyznał się do zbrodni i jest już uwięziony. Sekcja wykazała podłużną pęknięcie potylicznej kości na długości kilkunastu centymetrów, uszkodzenie bezwarunkowo śmiertelne.

(-) **Od zaccadzenia**. W tych dniach niejaka Anna Gawora, napaliwszy w piecu węglami, zawcześnie zasunęła szyper i położyła się spać. Nazajutrz nieostrożną kobietę znaleziono martwą. Przywołany lekarz stwierdził śmierć od zaccadzenia. Zmarła wypadła 32 lata.

(-) **Wypadki w guberni**. W ciągu drugiej połowy listopada w guberni piotrkowskiej wydarzyło się pożarów 12, z tych 5 wynikało z podpalenia, 6 z przyczyny niewiadomej i 1 z powodu nieostrożnego obchodzenia się z ogniem. Wypadków nagłej śmierci było 11; zabójstw popełniono 5, samobójstw 1; napadów 5, kradzieży większych 14 i znaleziono ciała martwych 2.

(-) **Morderca stróża leśnego**, Ferdynanda Majewskiego, zabitego, jak donosiliśmy przed kilku dniami w Kludziach pod Piotrkowem, złapano i aresztowano. Jest nim włościanin z tejże wsi K. A., znany złodziej drzewa.

(-) **Dziś w teatrze Victoria** powtórzoną będzie komedya Al. Dumas'a (syna) „Przyjaciel kobiet”

Zarządzający łódzkim gimnazjum żeńskim uważa sobie za miły obowiązek wyrazić serdeczne podziękowanie w imieniu uczeniów tegoż gimnazjum i swoim, panu Herbstowi za ofiarowane przezeń 150 rubli za pośrednictwem pastora Hermana Stillera, a także osobom, które uczestniczyły w ofiarowaniu 100 rubli, doręczonych za pośrednictwem rabina Aleksandra Douchina, na rzecz ubogich uczeniów gimnazjum, na opłatę wpisu za 1-sze półrocze roku bieżącego 1890/91.
 Zarządzający gimnazjum: *A. Szwiatuchin*.

KRONIKA

„Nowosti” dowiadują się, iż ministerium oświaty postanowiło powiększyć liczbę godzin matematyki w klasie ósmej gimnazjów klasycznych o jedną, z powodu trudności zamyknięcia kursu w dotychczasowej ilości godzin.

Przy ministeryum spraw wewnętrznych utworzono komisję lekarsko-weterynaryjną, mającą na celu zbadanie projektu powszechnego szczepienia karbunkulu bydła rogatego w całem państwie. Szczepienie ma być najpierw dokonane w Królestwie Polskiem, gdyż nagromadzona tu znaczna ilość bydła na mniejszych obszarach ulega w razie zarazy większym niebezpieczeństwom.

Technikiem gubernialnym przy rządzie gubernialnym piotrkowskim mianowany jest p. Lemene, wychowaniec instytutu inżynierów cywilnych.

Prezes sądu okręgowego płockiego ogłasza, że w mieście Ciechanowie wakuje posada regenta przy kancelarii hipotecznej sędziego pokoju. Kandydaci, ubiegający się o tę posadę, winni w ciągu miesiąca wniesić o to podanie.

„Grażdanin” zaprzecza pogłosce o projektowanych zmianach w ustawie o konsulach, oraz w składzie ministeryum spraw zagranicznych.

Władza edukacyjna wydała świeżo pozwolenia na otwarcie następujących miejskich zakładów naukowych: 1-o klasowej początkowej szkoły żeńskiej i takiejże żeńskiej w Radomiu; 2-klasowej szkoły żeńskiej w Kole; 1-klasowej początkowej szkoły żeńskiej w Czersku; 1-klasowej początkowej szkoły żeńskiej w Radzyminie i jednoklasowej ogólnej szkoły w osadzie Nowogrodzie (w powiecie lipnowskim).

Cesarzkie towarzystwo geograficzne, w celu wyjaśnienia zależności rolnictwa od zjawisk meteorologicznych, rozstało do właścicieli ziemskich sołematy, na których notowane będą wszelkie wiadomości, dotyczące stanu pogody danej miejscowości, a zwłaszcza ilość śniegu i wpływ tegoż na oziorność.

Niektórzy przedstawiciele instytucji ziemskich i miejskich, wniesli do komitetu weterynaryjnego ministeryum spraw wewnętrznych propozycję urządzenia we wszystkich miastach Rosji publicznych rzeźni miejskich z prawidłową organizacją w nich nadzoru weterynaryjnego, oraz wydania dla całego państwa ruskiego jednostajnych i odpowiadających współczesnym wymaganiom nauki weterynaryjno-sanitarnej przepisów o rewizji i wybrakowaniu bydła, przeznaczanego na rzeź.

„Prawit, wiestnik” zamieszcza rozporządzenie Najwyższe o założeniu ruskiego towarzystwa astronomicznego.

„Grażdanin” utrzymuje, że tendencjami rozszerzane pogłoski o zawieszeniu na czas dłuższy projektu reformy miejskiej nie

mają żadnej podstawy. Projekt ten, przeciwnie, znajduje się ma obecnie w gospodarczym departamencie ministeryum spraw wewnętrznych, skąd wkrótce już przyjdzie na rozpatrzenie specjalnej komisji pod przewodnictwem towarzysza ministra r. t. Plewego, a następnie, zapewne z wniosną r. p., wniesionym będzie do rady państwa.

„Swiet” donosi, że w ministeryum spraw wewnętrznych rozpoczęła swą działalność komisja, pod przewodnictwem dyrektora departamentu gospodarczego, Wenianikowa, opracowująca projekt reformy ustawy miejskiej.

Rada państwa rozpatruje obecnie ciekawą kwestję: do jakiego ministeryum należeć ma zarząd portami. Prawo do kontroli posiadają dotychczas, każde z odmiennych tytułów, ministerya skarbu, spraw wewnętrznych i komunikacji.

Ministeryum komunikacji, jak donoszą „Birzewija wiadomosti”, stara się o wyasygnowanie 105 tysięcy rubli na przygotowanie parostatku dla rozjazdów ministra i wyższych urzędników ministeryum, a w wypadku potrzeby i członków domu panującego, po całej sieci dróg wodnych państwa.

Warszawa. Na posiedzeniu zarządu towarzystwa opieki nad zwierzętami, w d. 22 kwietnia r. b. odbytem, uchwalono i przyjęto „instrukcję dla stowarzyszenia dam przy towarzystwie”. Nowe stowarzyszenie, w myśl tej uchwały, powziętej na zasadzie § 68 ustawy towarzystwa, jak donosi „Kuryer warsz.”, ukonstytuowało się w tych dniach i istnieć będzie na zasadach następujących: Stowarzyszenie składa się z członków rzeczywistych towarzystwa i pozostaje pod bezpośrednią kontrolą jego zarządu, działalność zaś swoją wykonywa przez oddzielny komitet i ogólne zebranie swoich członków. Komitet składa się z przewodniczącej, jej zastępczyni i 9 u członków, wybieranych na lat 3; używa własnych blankietów. Protokoły komunikuje zarządowi towarzystwa. Komitet posiadać będzie własny „fundusz stowarzyszenia dam”. Komitet już się ukonstytuował, wczoraj zaś miał dopełnić wyborn z pomiędzy swoich członków przewodniczącej, vice-przewodniczącej sekretarki.

Faktyczne przyłączenie do Warszawy tak pod względem administracyjnym, jak i sądowym, miejscowości: Nowa-Praga, Szmulowizna, Targówek i Kamionek, nastąpi już w d. 13 stycznia. Wskutek tego więc przybędzie nowy 25 rewir sądów pokoju, którego kancelaryja mieścić się będzie w domu nr. 3/846 przy ulicy Wileńskiej. Przedmieście Praga rozdzielone będzie na dwa rewiry, nadto ulegną zmianie i granice rewirów sądowych m. Warszawy.

Obywatel m. Warszawy, p. M., jak donosi „Kuryer warsz.”, spisał w tych dniach przed rejentem ostatnią wolę, mocą, której ofiaruje 25,000 rs. na nabywanie w pobliżu miasta gruntu na kolonij dla sług. Na gruncie tym mianowicie ma stanąć dom, w którym sługi obojga plet, po długoletniej uczciwej służbie, znajdują na starość wygodnie schronienie.

Ordynatorem kliniki akuszerzyjnej uniwersytetu warszawskiego mianowany jest lekarz, p. Bartoszewicz.
 Otwarty na czas zimy i urządzony na 50 chorych szpital zapasowy w Warszawie, oddano pod kierunek leczniczy d-rowsi Schweitzerowi, z pomocą d-ra Rembelskiego.

„Warszawskij dniewnik” donosi, iż urzędnik do szczególnych poruceń przy p. general-gubernatorze warszawskim, radca dwojgu Mirosław Dobrianskij, z powodu rozstrojenia zdrowia, uwolniony jest od służby.
 Towarzystwo spirytystów ma zawiazać się w Warszawie. Kilka uproszonych osób opracowuje już ustawę, która przesłana będzie do zatwierdzenia.

Z nadesłanego nam cyrkularza dowiadujemy się, że handel win, towarów kolonialnych i delikatesów H. Drzewieckiego i S-ki, dawniej S. Riedla, przy ulicy Mazowieckiej w Warszawie, nabył b. urzędnik tutejszy, p. Stanisław Machalski do spółki z p. Stanisławem Baranowskim. Handel istnieć będzie pod firmą „S. Baranowski i S-ka.”

Przywieziono w czwartek do Warszawy Szymezakównę, Kochankę Baczyńską, ujętą we wsi Gardziółku, w pow. kaliskim; znaleziono przy niej 2,500 rubli. Część zrabowanych pieniędzy znaleziono też u Jakóba Pawlaka, brata mordercy, we wsi Chrząstówek; u matki Wyroskiewicza w Ladorudzi znaleziono 10,800 rub. Pawlak i Wyroskiewicz do r. 1882 służyli w 6-ej brygadzie artylerji, konsystując w Pułtusk.

Petersburg. W Petersburgu ma być wydawany dziennik, poświęcony sprawom marynarki wojennej.
 Z Częstochoy pisze nasz korespondent: W nocy z piątku na sobotę okradziono tutaj sklep galanteryjny p. Markusa Heniga. Złodzieje dostali się z podwórza i pomimo,

że ich spostrzeżono, wynieśli się tą samą drogą i uszli przez ogród na pobliskie pola. Stróż nocni czatowali na nich tylko od strony ulicy, a zapamięli o obsadzeniu podwórza. Szkoła ma wynosić około 10,000 rubli, a podobno drugie tyle skradziono w rozmaitych wekslach.

W sobotę, dnia 6-go grudnia, w teatrze miejscowym odbył się koncert p. Felicyi Kaszkiej (Grützändler) i p. Maurycego Bruszewskiego. Pomimo, że zapowiedziani artystami skrzypek nie stawił się na słowie, publiczność wyszła z koncertu wielce zadowolona umiejętnym wykonaniem śpiewu obojga zaszczytnie znanych śpiewaków. Szczególniej podobaly się utęps z 3 aktu „Fausta” — w śpiewie p. Kaszkiej, arya z kurantem ze „Straszneho dworu” odśpiewana przez p. M. Bruszewskiego i duet z „Aidy”. Publiczność zebrała się licznie, co na stosunki częstochowskiej rzadką jest rzeczą.

ROZMAITOSCI.

W Lwowie otwarto przed kilku dniami „szkolę praktyczną dla panien”, w której wykładane są oprócz wszelkich robót kobiecych, nauka gospodarstwa kobiecego wiejskiego, sztuka kucharska, rachunkowa domowa i t. d., a jako przedmioty dodatkowe; praktyczna konwersacja w języku francuskim i niemieckim.

„Misterya” w Paryżu. Od pewnego czasu weszły w modę w Paryżu przedstawienia teatralne, naśladujące średniowieczne misterya. W roku zeszłym dawano w jednym z pomniejszych teatrów „Hold pastuszkowy”, a w tych dniach przedstawiono w „Małym teatrze maryonetek” „Boże Narodzenie”, do którego tekst napisał wierszem Boucher, a muzykę dorobił Vidal. Maryonетки są tak wykonane, że naśladują zupełnie żywych ludzi. Wiersze mają być przesłane i pełne nastroju religijnego; deklarował je za sceną pierwszorzędną artyści i literaci, a między innymi Richem. Publiczność była wyborowa, a wrażenie nadzwyczajne. Dzienniki rozpisyją się szeroko o tem przedstawieniu, podnosząc jego szlachetność, wyższy nastroj i poetyczne przymioty.

Czerwanie śniegu. Z Winnicy „Stowo” otrzymało list, w którym „Stary gospodarz” z gubernji podolskiej donosi co następuje: W dniu 30 z. m. na dobre zamrzniętą i śniegiem pokrytą ziemię spadł deszcz, poczem żnów chwycił mróz, 1/2 stopnia wynoszący. Wytworzyła się skutkiem tego skorupa, hermetycznie zamykająca zasiewy oziorn i przecinająca dostęp do nich powietrza. Jeżeli na ową skorupę spadnie jeszcze śnieg, to pszenica, żyto i rzepak wyprzeją niezawodnie. Owóś autor listu, opierając się na swej 35-letniej praktyce, radzi bronować owe pokryte skorupą lodową zasiewy. Używał on do tego bronę z zębami drewnianymi, które wybornie zadierają ową groźną skorupę. Skutek był ten, że podczas gdy u autora listu, po owem bronowaniu, urodzaj był doskonały, u sąsiadów, którzy tego środka użyć nie chcieli, zboże prawie zupełnie wyprało.

Kobiety w Ameryce. Jeden z dzienników angielskich donosi, że już cztery kobiety są w Nowym-Yorku rejentami. Nadto jedna z dam spełnia obowiązki sekretarza przy komiszar drogowym. Niedawno komisarz ow zachorował a jego sekretarka zastępowała go przez kilka tygodni, dowodząc dziennie 1,500 robotnikami.

Różne szybkości. Podręcznik dla [6-tych] d-ru A. Winkelmanna następujące podaje zestawienie różnych na ziemi naszej szybkości. Przebiegając na sekundę metrów: ślimak 0,0015, człowiek zwyczajnym krokiem 1,25, na żywach do śniegu wyrwany 2,25, kometa Halleya 3,00, najszybszy przebieg 4,00, balon w porze bezwietrznej 6,4, szybkobiegacz 7,1, mucha 7,0, parowiec 8,5, blyski 2,7, wietrzyk poranny 10,0, lód topniejący 11,5, żyłwarz 11,5, koń wycieczowy 12,6, potok górski 14,3, pocing kursyjowy 16,7, fale oceanu 21,6, gołab powożowy 27,0, orkan 45,0, jaskółka 67,0, najsilniejszy cyklon 116,0 dźwięk w powietrzu 290, powietrze w próżni 337, kula armatnia 500, fale wody przy wlewach 500; kilometrów zaś na sekundę przebiegają: kamienie ze szczytu Tenerify 1, księżyc 1, wiacha bawelnj strzelniczej 5,8, słońce 7,6, niema 29,5, gwiazdy spadające 40, prąd elektryczny po drucie podmorskim 4,000, prąd zwracającego telegrafu 11,690, prąd indukcyjny 18,400, elektryczność w przestrzeni 38,000, błyskawice na płamach słonecznych 200,000, światło 300,000.

TELEGRAMY.

Berlin, 5 grudnia. (Ag. pln.). Z nowo wczorajszej cesarza Wilhelma, wygłoszonej na otwarciu konferencji szkolnej, podnoszą jeszcze ten nastę, w którym cesarz powtórzył słowa swego dawnego nauczyciela, radcy Hintzpetera: „Kto wychowuje, musi sam posiadać wychowanie.” Niestety, nie można tego powiedzieć o całym personelu nauczycielskim w Niemczech. Należy młodzież przyrządzać do twardych zadań praktycznego życia; nauki higieny

potrzeba umieścić w programie wykształcenia nautycyjskiego.

Paryż, 5 grudnia. (Ag. pln.). Dział odbył się uroczysty pogrzeb zwłok generała Sellwerstowa...

Petersburg, 6 grudnia. (Ag. p.). Urządzone są tu wielkie składy na cukier rusk...

Petersburg, 6 grudnia. (Ag. p.). Do gazety „Moskowskija wiadomości” telegrafuj...

Petersburg, 6 grudnia. (Ag. pln.). W towarzystwie popierania przemysłu i handlu, inżynier Gronski odczytał memoriał...

Petersburg, 6 grudnia. (Ag. pln.). Liczni pierwszorzędni kupcy petersburscy porozumieli się z uczestnikami wystawy owoców...

Petersburg, 6 grudnia. (Ag. pln.). Ziemstwo jeleckie poczyniło kroki, ażeby do elewatoru ziemskiego było przyjmowane zboże włościańskie...

Petersburg, 6 grudnia. (Ag. p.). Znany kompozytor, Rubinstein, wymówił się od dalszego kierownictwa konserwatorium tułajszem.

Berlin, 6 grudnia. (Ag. p.). W komisji sejm. obradującej nad reformą szkolną, cesarz Wilhelm, krytykując system klasyczny...

Berlin, 6 grudnia. (Ag. p.). Zapewniają, że w ostatnich dniach bank państwa nie wysyłał złota do Rosji.

Berlin, 6 grudnia. (Ag. p.). Izba deputowanych sejm. pruskiego odesłała dzisiaj projekt reformy szkół ludowych do komisji.

tolickiego oświadczyli się jaknajenergiczniej przeciw projektowi. Minister oświadczył wobec zarzutów Windthorsty...

Ryga, 6 grudnia. (Ag. p.). Na żądanie banku państwa ryski sąd okręgowy ogłosił upadłość towarzystwa ryzyko-tukunmskiej drogi żelaznej.

Kair, 7 grudnia. (Ag. p.). Jego Cesarstwa Wysokość Cesarzewicz Następca Tronu z Towarzyszami podróży powrócił do Kairu.

Petersburg, 7 grudnia. (Ag. p.). Według doniesienia dzienników, funkcyjująca tu komisja do wypowiedzenia opinii o stosunkach celnych rusko-finlandzkich...

London, 7 grudnia. (Ag. p.). Większość partji irlandzkiej w parlamencie wybrała Justyna Mac Carthy swoim prezydentem.

New-York, 8 grudnia. (Ag. p.). Z Nowego Orleanu telegrafują o upadku jednej z największych firm bawelnianych...

Warszawa, 6 grudnia. Wzalek krót. term. na Berlin (3 d.) 42,80, 42,30, 32 1/2, 37 1/2, 42 1/2, kup; Londyn (3 m.) 8,51, Paryż (10 d.) 33,30...

Petersburg, 8 grudnia. Wzalek na Londyn 85,35, II pożyczka wachodnia 106,00, III pożyczka wachodnia 108,00, 4 1/2% listy zastawne kredytu ziemskiego 137 1/2...

Berlin, 8-go grudnia. Banknoty ruskie zaraz: 236,40, na dostawę 236,25, wzalek na Warszawę 235,50, na Petersburg kr. 235,50, na Petersburg

London, 8 grudnia. Pożyczka ruska z 1889 roku II em. 98 1/2, 2 1/2% Konsola angielskie 105 1/2. Berlin, 8 grudnia. Pieniądze 185-195 na grud. 192,25, na kwiec. maj. 194,25...

Havr, 8 grudnia. Kawa good average Santos na grud. 103,50, na marzec 1891 r. 97,50, na maj 95,75. Spokoje.

New-York, 6 grudnia. Bawelna 97 1/2, w N. Orleansie 9 1/2.

New-York, 6 grudnia. Kawa (Fair Rio) 19,25. Kawa Fair-Rio № 7 low ordinary na sierp. 16,30, na paźdz. 15,37.

TELEGRAMY GIELDOWE.

Table with 2 columns: Giełda Warszawska and Giełda Berlińska. Rows include various currencies and exchange rates for dates like Z dnia 7 and Z dnia 9.

Table with 2 columns: Z dnia 8. Rows include Banknoty ruskie zaraz, na dostawę, and Dyskonto prywatne.

DZIENNA STATYSTYKA LUDNOŚCI.

Table with 4 columns: City, Age, Sex, and Date of Death. Rows include Szarnegożarów, Katołczy, and Ewangelicy.

WYKAZ LISTÓW

nie doręczonych przez tutejszą stację pocztowo-telegraficzną z powodu niedokładnych adresów i innych przyczyn.

Moskwy, Katarzynie Tomaszowej z Siliwki, Józefowi Piłszawickiemu z Warszawy, Emilowi Bańkiewiczowi, Zofii Grychockiej z w. post.

Listy otwarte: Kantorowi i Resinowi z Łukowa, F. Jakubowskiemu z Nowogrodu, W. Rosentalowi z Ozorkowa...

LISTA PRZYJEZNYCH

Hotel Polski Hr. P. Ostrorąg Sadowski z Piotrkowa, S. Weinblat, Z. Brockmann, Abramowicz...

ROZKŁAD JAZDY POCIĄGÓW

Table with 2 columns: Do Łodzi (przychodzą, odchodzą) and Godziny i minuty. Rows include Łódź, Skierniewice, Warszawa, Aleksandrówka, Piotrków, etc.

UWAGA. Cyfry oznaczone grubszym drukiem wyrażają czas od godziny 6-ej wieczorem do godziny 6-ej rano.

Dr. Julian Wieliczko lekarz powiatowy, udziela porady w chorobach wewnętrznych, wenerycznych i skórnych.

O G Ł O S Z E N I A.

BRUNO KAETZLER, Dom Ekspedycyjny w Warszawie (Królewska 8), w Aleksandrowie pogranicznym i w Toruniu.

Teatr Łódzki. VICTORIA. We czwartek, d. 11 grudnia 1890. Przyjaciel Kobiet. Komedja w 5 aktach, Aleks. Dumasa (syna) przełożona z francuskiego, przez Jana Chęcińskiego.

Dr. J. Birenweig wyłącznie chor. weneryczne i skórne, róg Południowej i Wschodniej vis-a-vis domu p. Abła № 48, prz. od 11-1 w poł. i od 3-7 wiecz. 1868-50-0. Dr. Hipolit Jakubowski zamieszkał na Nowym Rynku Nr. 241...

HANDEL NABIAŁOWY przy Nowym Rynku poleca masło wyborowe do potraw i ciasta po 30 k. za funt. Z uszanowaniem J. B. Weżyk. 2298-3-1. Zaginął paszport, wydany przez wójta gminy Dobra, powiatu przeczńskiego, na imię Adama Engla.

Pokój z kuchnią potrzebny od Nowego Roku. Adresy złożyć w administracji „Dziennika pod lit. L. P. 2296-2-1. Do wynajęcia od 19 czerwca (1 lipca) 1891 r. dwa sklepy ze składami jak również lokale mieszkalne przy ul. Piotrkowskiej № 274a położone, zajmowane dotychczas przez firmę Krusche i Ender.

Wyzelek Ponter 4 miesięczny czarno podpalany żgniał w sobotę, dnia 6 b. n. Znalazca żechce odprowadzić wynagrodzeniem do fabryki pp. Le on Allart i S-ka. 2305-3-1.

Główny skład

ZAKŁADÓW ŻYRARDOWSKICH

w ŁODZI, ulica Piotrkowska, N. 6.

poleca:

Płótna bielone, **kreas** niedobielony, **płótna** na prześcieradła, **rewan-tuchy**, **płótno** niebielone w różnych szerokościach na rolety, **płótno** niebieskie, **płótno** pasowe na wyspy, **płótno** kolorowe na fartuszki i **fartuszki** odpasowane.

Drellich w paski na wyspy, na materace i sienniki.

Dreliszki na ubrania męskie, kolorowe i czarne.

Tkaniny na kamizelki.

Madapolam, **kreas**, **płótno** tyrolskie.

płótno introligatorskie.

Tkanina kanwowa do wyszycia.

Chustki do nosa, płócienne, batystowe i bawełniane, białe i kolorowe.

Ręczniki kuchenne, ręczniki białe adamaszkowe, ręczniki do haftu z kanwami szlakami i frendzlą z kolorowymi szlakami.

Ręczniki, **plaszcz** i **prześcieradła** kąpielowe — Mydlniki.

Obrusy białe, oraz całe nakrycia na 6, 12, 18 i 24 osób.

Serwety stołowe i serwetki deserowe białe i kolorowe.

Serwetki adamaszkowe białe i kolorowe z odpowiednimi serwetkami deserowymi na 6 i 12 osób.

Serwety i serwetki kanwowe, oraz z surowej przędzy.

Fartuszki dzieciinne.

Worki, wałtuchy i sienniki gotowe.

Kapy na łóżka pikowe, dżutowe, gobelinowe i pluszowe.

Koldry watawe na wacie bawełnianej i wełnianej: atlasowe jedwabne,

„**Surah**“ atlasowe wełniane, kaszmirowe, adamaszkowe i brylantynowe.

Wielki wybór dżutowych portier i serwet.

Plusze wełniane, i materyaly na meble.

Firanki i story białe, kremowe i kolorowe, odpasowane i na arszyny i Vitrage, Antimacassar.

Krawaty, Cachenez i chusteczki jedwabne.

Pończochy, skarpetki i pończoszki dzieciinne wełniane, baweł. i fil d'ecosse.

Pończochy i skarpetki jedwabne.

Koszule, kaftaniki, spodnie wełniane, bawełniane i fil d'ecosse.

Spódnice, kamizelki i kamasze włóczkowe.

Pończochy, Skarpetki i Pończoszki dzieciinne czarne, nie zawierające barwników trujących, z gwarancją za trwałość koloru w noszeniu i praniu.

po znacznie niżonych cenach polecamy nasz bogato zaopatrzony skład bielizny damskiej i męskiej.

Ceny NIZKIE, lecz ściśle STAŁE.

2118-12-1

KRZYSZTOF BRUN i SYN

SKŁAD TOWARÓW ŻELAZNYCH w Warszawie

Dom Handlowy J. BŁOCH w Moskwie,

którego powyżsi są przedstawicielami na Królestwo Polskie, powierzyli zastępstwo na Łódź i okolice

panu Leonowi Bernstein,

Łódź, ulica Promenadowa Nr. 778-b, dom Prinza.

polecają:

Artykuły, wchodzące w zakres swego składu towarów żelaznych, oraz wszelkiego rodzaju narzędzia warsztatowe, jak również:

Wagi Amerykańskie „Fairbanks“.

Szeby drewniane składane.

Maszyny do pisania Remingtona.

Aparaty oświetlające Wells'a.

Wielocypedy Angielskiej fabryki Conventry Machinist's Co.

2072-12-1

ANNA FRONT

ADOLF WEINBERG

zawęzzeni.

Warszawa.

Łódź.

2302

CUKIERNIA J. SEMAGIERA

Piotrkowska 257 (28)

poleca

Na Gwiazdkę

Pierniki własnego wyrobu w kilkunastu gatunkach.

Owoce marcepanowe i cukry ozdobne na choinkę, jak również cukry deserowe i czekoladki, w wielkim wyborze. Przyjmuje zamówienia na struclę z makiem, z masą migdałową, z konfiturami i maślane. Baby, Baumkucheny i Torty.

Wszelkie zamówienia wykonywa się z całą akuracją.

2288-8-1

Najodpowiedniejszy podarek gwiazdkowy!

W moim zakładzie fotograficznym wykonywane są kopie rozmaitych obrazów i powiększenia, aż do wielkości naturalnej, po cenach umiarkowanych. Zdjęcia fotograficzne z dzieł wykonują się zupełnie tak samo, jak w lecie, gdyż atelier moje jest dobrze ogrzewane.

Szanownych kuzynów moich najprzejmniej upraszam o wczesne zgłaszanie się z zamówieniami, aby takowe niezwłocznie mogły być wykonane.

2283-0-1

E. Stummann.

Potrzebne jest od Nowego Roku

Mieszkanie

składające się z 2 pokoi i kuchni, na dole od frontu, lub też na pierwszym piętrze, przy ulicy Piotrkowskiej, od Nowego Rynku do pasaży Meyera lub na Konstantynowskiej.

Interesanci zechcą złożyć oferty z oznaczeniem cen pod lit. G. G. w księgarni Piszera.

2252-5-1

ОБЪЯВЛЕНИЕ.

Судебный Приставъ Създа Мировых Судей 3-го Петроковского Округа Игнатій Зеноновъ Сушинскій, жительствующій въ гор. Лодзи, въ домъ N. 1437, объявляетъ, что 29 ноября сего 1890 г. съ 10 час. утра въ гор. Лодзи въ домъ Штарка подъ N 1437, будетъ продаваться движимое имущество принадлежащее Ноху Винештоку, заключающееся въ плати и мебели и оцененное 267 руб. — коп., на удовлетворение претензій Пинкуса Лихтенберга.

Опись и оцѣнку продаваемыхъ предметовъ можно разсматривать у Судебнаго Пристава и въ день продажи на мѣстѣ оной.

Ноября 18 дня 1890 г.

Судебный Приставъ, Сушинскій.

2293-1

SKŁAD TOWARÓW KOLONIALNYCH

F. Karwowskiego

w ŁODZI, ul. KONSTANTYNOWSKA № 317

poleca na nadchodzące święta po cenach najumiarkowańszych

pierniki w wielkim wyborze, wszelkie wyborowe **delikatesy**, **bakalje** oraz **cukry choinkowe**, a także

WINA Krymskie i Kaukaskie.

2295-3-1

ОБЪЯВЛЕНИЕ.

Судебный Приставъ Създа Мировых Судей 3-го Петроковского Округа Игнатій Зеноновъ Сушинскій, жительствующій въ гор. Лодзи въ домъ N. 1437, объявляетъ, что 3 го Декабря 1890 г. съ 10 час. утра въ гор. Лодзи домъ Штарка подъ N. 1437 (Новый 36) будетъ продаваться движимое и имущество, принадлежащее Судебн. Штейману, заключающееся въ мебели и оцененное 115 руб. на удовлетворение претензій Хаима Кона.

Опись и оцѣнку продаваемыхъ предметовъ можно разсматривать у Судебнаго Пристава и въ день продажи на мѣстѣ оной.

Ноября 12 дня 1890 г.

Судебный Приставъ Сушинскій.

2294-1

Объявление.

Судебный Приставъ Създа Мировых Судей 3-го Петроковского Округа В. С. Дудинскій, жительствующій въ гор. Лодзи въ домъ N. 1339 объявляетъ, что Декабря 5 сего 1890 года съ 10 часовъ утра, въ городъ Лодзи по Петроковской ул. N. 747, будетъ продаваться движимое имущество, принадлежащее Лейбъ Маркусу, заключающееся въ мебели и оцененное 119 руб. — коп., на удовлетворение претензій Клементина Тржеска.

Опись и оцѣнку продаваемыхъ предметовъ можно разсматривать у Судебнаго Пристава и въ день продажи на мѣстѣ оной.

Ноября 21 дня 1890 г.

Судебный Приставъ Дудинскій.

Niniejszem mamy honor zawiadomić Szanowną Publiczność miasta Łodzi i okolicy, że zaopatrzyliśmy nasz skład w bogaty wybór towarów

NA GWIAZDKĘ!!

Poniżej pozwalamy sobie wyszczególnić te artykuły z naszego składu, które nadają się najlepiej na **Podarki Gwiazdkowe:**

TRWAŁE
Materye Jedwabne
czarne i kolorowe, gładkie i w desenie, na kostyummy i okrycia damskie tudzież na pokrycia do futer.

CZARNE I KOLOROWE
Materiały wełniane
na suknie i okrycia damskie tudzież na wierzchy do futer.

Kaszmiry i suknie
odpasowane.

Plusze jedwabne
gładkie, Brokatela, Cisele etc. na okrycia damskie i wierzchy do futer.

Plusze wełniane
czarne i kolorowe, gładkie i wyciskane.

Flanela i kamgarn drukowany
w świetnym wyborze.

Drap des dames
dekaturowane w gatunku znanej dobroci.

Materiały na fartuchy
„HERRNHUTER“
niebieskie i drukowane fartuchy gotowe.

Lekki korecik na suknie
(od 35—50 kop. za łokieć).

Plótna jarosławskie
z najbardziej renomowanej fabryki A. A. Łokalowa, po cenach zniżonych.
Garnitury stołowe, obrusy, serwety, ręczniki i t. d.
Towar biały wszelkiego rodzaju.

Chustki do nosa
czysto lniańce, batystowe, pół lniańce, jedwabne, bawełniane, już od 40 kop. za tuzin.
Śliczne chustki dziecięce.

Firanki i story
białe, kremowe i kolorowe odpasowane i na lokcie we wspaniałym wyborze.

Materiały na meble i portyery
i gotowe portyery.

Chustki damskie i szale.
NOWOŚĆ:

Chustki trykotowe.

Barchany drukowane
w bardzo wielkim wyborze.

Dywany
we wszelkich wielkościach i w nowych deseniach, tylko w najlepszym gatunku.
Dywany Axminterskie i Dagestańskie.
Dywaniki przed łóżka i drzwi.

CHODNIKI
w bardzo pięknych deseniach
Chodniki salonowe „WILTON“
(najdelikatniej tkane chodniki pluszowe).

OGROMNY WYBÓR
KOŁDER

Atlasowych jedwabnych i wełnianych na wacie.
Jedwabne i adamszkowe kapy na łóżka.
Kapy i serwety pluszowe, gobelinowe, rypso-we i dżutowe. Kapy pikowe, białe i kolorowe.
Kapy Montagnac w doskonałym gatunku.
Kołdry podróżne astrachańskie

najprzedniejszego gatunku.

Kołdry bajowe

(także dla dzieci).

Na nakrycia dużych stołów

POLECAMY

Plusz w deseniach, na łokcie.

Nadto polecamy w **Wyprzedaży Gwiazdkowej** dużą partję wysortowanych **czysto wełnianych materiałów na suknie, chustek do nosa i materiałów na fartuchy**, po cenach niezwykle niskich, lecz ściśle stałych.

➡ Materiały podwójnej szerokości od 30 kop. za łokieć. ➡

23. Herzenberg i Israelsohn 23.

PIOTRKOWSKA

2228-3-1

TOWARY WYSORTOWANE

w składzie moim będą sprzedawane **detalicznie**, po cenach przystępnych, do dnia 20 grudnia r. b.

B. W A C H S

FABRYKA SUKNA, ul. Cegielniana, dom Barucha.

2282-3-1

Dr. Jakób Kohn

wyłącznie **CHOROBY KOBIET** i **DZIECI**, ulica Piotrkowska, róg Zielonej, dom S. Wiślickiego Nr. 45, 2163-15-1

HERBATY
MOSKIEWSKIEGO DOMU HANDLOWEGO
Braci Popowych

Składy w Warszawie: 1) Graniczna Nr. 2-2) Nowy-Swiat N 50. otrzymano świeże gatunki herbaty rozważonej w Głównym Składzie w Moskwie pod **banderolą rządową**, na 1, 1/2, 1/4, 1/8 funta. Kupującym 50 funtów, ustępuje się **rabat 20%**, na gatunki w cenie rs. 2, 2.20, 2.40, 2.80 i 3 rs.—18% na gatunki rs. 1.60 i 1.80—10% na gatunki na rs. 1.20 i 1.40. Herbata może być wysłana za zaliczeniem pocztowym, kolejowym lub przez kantory transportowe. Za dobroć herbaty poręcza **Dom Handlowy Braci Popowych**. 2191-3-1

28 Nowości na sezon bieżący Na podarki 5 kop. książeczki obrazkowe z powiastkami w 12 omdian.

Zabawki-Gry tow.
Zajęcia umysłowe.

24 obrazy do nauki o rzeczach.
Ozdoby na choinkę. Książki dla dzieci poleca **A. J. Wisniakowski** w Warszawie, Trębacka róg Nowo-Senatorskiej № 2. Kata log gratis. — Pp. Handlującym rabat. 2201-5-1